

Albocàcer *burseral* (GGirona), i el mateix GGirona usà *brosseral* en *Seidia* (116-7), forma que vaig sentir a Xilxes («per avall, dins el terme, tot era un—», 1961).

Brossenc 'ordinari, groller' mallorquí (AMAlcover, BDLc x, 69; *AlcM*). +*Brosser*, gos *brosser* tort., BDC III, 89, b.-ribag. [-*cevo* a Ağanui 'ganut, aprofitador del menjar': «aqueu tocino eva tan brocero!», col·loquialisme «cogido al vuelo» en el Full Dominical de la parròquia, 1959]. *Brosser* m. 'l'escombriaire' val. (EValor i J. G. M. c. 1955) *Brossós* 'persona que es vesteix, o treballa, o fa les coses, arreu, sense cura', 'brut' val. (id., id., id.). +*Brosseguer* val. Sud 'espessor de maleses' (EValor, c. 1955, no J. G. M.). *Brossura* mall., 1448 [*AlcM*].

Desbrossar [c. 1880-90, DBal.]; *esbrossar*. *Embrossar*, -at [escr. Renaix., *AlcM*] -ar-se 'amagar-se per les brosses d'una garriga un conill, llebre, etc., encalçat pel caçador' val. (EValor, c. 1955); com a subst. 'part del terreny coberta de brossa' («si la llebre es refugia a l'embrossat ---», Tuixén, 1964); *desembrossar*.

Almenys en aparença no sembla cosa tan segura que de *brossa* derivi *brossat* 'mató' i els seus acompanyants catalans o romànics; però crec que en definitiva també ho és [*brossat* trad. per l'àr. *majs*, per RMartí, S. XIII; ¹¹ fi S. xv, dos exs. del Procés de les Olives i de Fenollar, *AlcM*; «recuyt o broçat: recoctum, serum recoctum», OPou, *TbPu.*, a. 1575, p. 198; un *brosat* 'mató de llet de cabra', doc. Alt Berguedà, c. 1717, Serra V., *Pinós i Mataplana* III, 246; «*brosat*: brullo, es el requezón en Ontiniente, Xixona», 1800, Sanelo, f° 41]: m'ho expliquen com un mató que s'obté del xerigot fent-lo bullir (Arca- vell), fent-lo pendre (Esterri de Cardós) o fent-lo «esgotar» (Confent: Orellà) o fent coagular la llet amb card coler (Sóller); es recull també de Catllà (ZRPb. XLV, 250), Belcaire d'Urgell (*MemAssoc. Cat. ExcCi.* I, 263), Gandesa (*Excursions* III, 73), Tort. (BDC III, 89), Lleida, Mall. (*DAG.*), «la flor de la llet formatjada, tretta amb la llosa de la llet bullenta» (Manacor, BDLc VII, 184), 'mató de llet de cabra' (Sió i Llobregós, BDLc IX, 312); a la Vall de Cardós s'usa també com a verb passiu: «la llet s'ha *brossat*» 'la llet s'ha pres' (Tavascan, Esterri de C.); BDC XVI, 15, 16; XIX, 10.

La bona explicació semàntica em sembla trobar-se en les partícules sòlides (comparades a brosses) que es van formant sobre la llet quan es pren, anomenades *brosselles*; ¹² i *brossós* ja es refereix, com a adjectiu, a això en el S. xv: «Ab tres quintars de fformatges --- / aquesta vianda *brossosa*» en P. Torrella (*Canç Univ. Sarag.*, 151).

La denominació catalana reapareix amb gran amplitud en llengua d'oc: aranès *brossat* id.; prov. *broussa* v. a. et n. «Tourner, réduire en caillebotte, faire grumeler, en parlant du lait, ai *broussa* ma crème 'j'ai laissé tourner ma crème', aigo que *brouso* lou *saboun*: eau qui dissout le savon; *brouso* «caillebotte»; el verb *broussa* o se *broussa* a tot el Llenquadoc Sud (Sauvages, Mâzuc, Gary, Couzinié; i d'al-

tra banda els substantius Champsaur *brossa* «lait caillé» (Martin, *Le Patois de Lallé*: observem que això suposa ò, en lloc de la ou (=o tancada) de quasi tot el territori occità: on retrobem la doble base vocàlica que ja hem tingut en estudi supra), però B.-Alps *broussa* f. «caillé qu'on obtient avec le petit lait, en y ajoutant du lait, et le lait du beurre» (Barcelonnette: Arnaud-Morin), valdès (Roaschia) *bross* «ricotta non ancora riposta nel sachetto», piem. id. «cacio forte (impastato con varie droghe)» (Salvioni, *Mél. Chabaneau*, p. 538), Roergue *bross* m. «caillebotte» (a Sant Africa, Vaysier).

A França, aquest mot, almenys esporàdicament, arriba fins a Champagne: Clairvaux *brosser* «s'altérer, en parlant du lait qu'on fait chauffer» (que no sé si es pot realment identificar amb su.-fr. *bretsè* «petits morceaux de lait coagulé» i el seu grup, estudiat per Jud, *ZfâtMda.* XIX, 200-1). Cf. les notes de Schuchardt (ZRPb. IV, 126) sobre Canavese *brossa* 'calostre que fa la vaca tot seguit de vedellar', i Spitzer (*NphMgn* xxv, 9), Gamillscheg (ZRPb. XI, 148) i Krüger (VKR VIII, 82, 101), que en general estan d'acord (com l'*AlcM*) amb la identificació etimològica.¹³

L'extrem més remarcable és que això ens condueix a trobar un representant del nostre mot a Còrsega i Gallura: «Mlle. Colomba vous apporterait un *bruccio* si appétissant que ---», «Colomba --- demeura seule à la cuisine où se préparait le *bruccio*» (*Colomba*, cap. 7 i 16, amb nota de Mérimée: «espèce de fromage cuit à la crème: c'est un mets national en Corse»); a Niolo (Còrsega) i en gahurès *bròççu* «specie di quagliato» (MLWagner, *Litbl.* xxxvi, 286; *Sard.*, p. 124; Bertoni, *ARom.* v, 95-96). Antic novovesisme?

D'on els derivats: *Brossadera*. *Brossella* (supra); *brossellar*, *brossellós*. *Brossós* (veg. supra).

Bulòrda (Confent, Emp.) o *bilòrda* (Gironès, Alt-Emp., Torelló) és un quasi-sinònim de *brossa* (del qual solament es diferencia en tant que marca un poc més el matis de brutícia o impuresa) 'brutícia, brossa', 'brossa a l'ull', no documentat fins als escr. de c. l'a. 1900 (Ruyra, Bertrana, VCatalà): ¹⁴ potser d'un derivat pre-romà de la mateixa arrel que l'ètimon de *brossa*, possiblement un tipus *VERÓCCITA, amb l'arrel v(ε)ROIC- proveïda de sufix (derivatiu o col·lectiu) -TA, d'on *berosda > *boròrda dissimilat en *bolòrda*/*bilòrda*. De tota manera la semàntica ens prohibeix de veure-hi amb el tipus cast. VILORTA (DCEC) 'vencill' res més que una simple paronímia; ¹⁵ menys encara, és clar, amb el ll. VILIS.

¹ No cal pensar, en tot cas, que es tracti del nom concret de planta 'Calluna vulgaris' (anomenada en alguns llocs *brossa*, en la major part *bruga*, *salabrug*a o *bronsa*), herba massa humil i poc vistent per ser esmentada en un doc. important, i després perquè si de cas hauria d'estar en plural (són les *humilesque miricae* de les Bucòliques) o en un derivat col·lectiu; pertanyia als comtes (no era «comunal») i aquests no l'haurien reivindicada si no fos una possessió d'alguna importància. No és que geogrà-